

AKADEMSKI GLAS

INFORMATIVNO STROKOVNI LIST

Izhaja vsak teden. — Mesečna naročnina za akademike 5 Din, za vse druge 6 Din. Za inozemstvo 10 Din. Rokopisi se ne vračajo. Uprava in uredništvo: Ljubljana, Wolfova ulica 1-1. — Ček. račun: Ljubljana štev. 16.465.

Krvavi karneval Evrope

Ko se je pred petnajstimi leti človek zgrozil ob pogledu na razdejanje človeka-zveri, ko je pijan krvi in v omotici lozjena sklenil: Nikoli več sprostiti nizkotnih strasti, tedaj je zasanjal o sreči, o oni »zlati dobi« iz davnine, ki naj se zopet povrne na zemljo.

Verujemo, da so bile marsikateri teh želj iskrene, da so bili mnogi trdni sklepi nezlagani. Zakaj »v vsakem človeku je nekaj človeka«, ki živi poleg zveri — ki je obsojen na večni boj z nečloveško zverjo v človeku. Gorje pa, ako se ta oprusti svojih spon in potisne v ozadje človeka v človeku, zakaj kri, ki jo okusi, zahteva nove krvi; kri žeja.

Iskrenim obrazom takrat ni bilo treba mask, zakaj adventni čas pričakovanja angela miru je bil tačas. Evropa pa ni ostala sentimentalna. Ko so začeli izginjati krvavi madeži milijonskih žrtev smrti, ko se je na s človeškim mesom pognojene poljane zopet naselil škrljanček, zvesti tovariš trpinu za plugom, je šla Evropa v novo življenje. Tedaj se je nekaterim — daleč nekje od pluga — porodilo vprašanje: komu naj rodi ta spočita, s človeško krvjo oplojena zemlja? Saj oči dela utrujene oči ne poznajo zlatega toka, prihajajočega iz žuljave roke.

Začetek konca; pogubonosna misel, porojena v najtemnejših globinah narave je spočila človeku obraz. Tedaj si je začel nadevati masko, da bi skrnil goloto svoje misli, da bi ustvaril vsaj videz človeka v človeku, da bi legaliziral dejanja mamonske pohlepnosti. Evropa je šla v predpust.

Vse se je maskiralo, vse zakrivalo v priprojene forme; velekapital si je nadel patrijotične krinke, za jezik si je izbral domoljubno frazarjenje, ki vendar najuspešneje maskira nečedne namene in dejanja. Kdor govori ta jezik, mu je dovoljeno vse.

Spočetka je bil predpust vesel. Kapital je začel tekrovati v produkciji, ki naj bi ne krila le potreb, ampak ustvarjala zaloge in polnila skladišča. To je prineslo v gospodarstvo živahno razgibanost in tako imenovana leta prosperitete, v katerih so izgubljali socialni problemi svojo ostrino.

Toda kapital se je vjel v lastno zanko. Zakaj pretiravanju v produkciji je moral slediti zastoj in s tem kriza, ki je zavzemala vedno ostrejšo obliko. Brezobzirna omejitvev industrijske proizvodnje je vrgla na cesto milijonsko množico brezposelnih, ki so zahtevali in še vedno glasneje zahtevajo svojih pravic.

Evropa prehaja v vedno zadržljivejšo ozračje. Strahotni karneval v Parizu in na Dunaju dokazujeta, da skuša socialni organizem sam iz lastnih moči izčistiti vse kar je nezdravega, kar razširja moralno anarhijo.

Velekapital si je poiskal hlapcev na politično vodilnih mestih, brezobzirno si pokoril odločujoče kroge, kupil njih poštenje, z zlatom zavezal pravici oči.

Ali vam je znana groteska:

Sestradani delavec si je vzel kos kruha, da si reši golo življenje. Na vislice z njim.

Na vrsti je država!

Akadska akcija za univerzitetno knjižnico je v preteklih 14 dnevih zabeležila tri lepe uspehe svojega intenzivnega dela: Mestna občina ljubljanska je poklonila zemljišče ob Knezovi ulici, banovinski svet je soglasno odobril postavko 200.000 Din za

Prva realna podlaga za zgradbo naše knjižnice je ustvarjena. Banovinski prispevek, dar mestne občine ljubljanske in prvi zasebni dar so temelj univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Sedaj pride na vrsto še država, katera mora najti potrebne kre-

univerzitetno knjižnico v banovinskem proračunu in dr. Marušičev temeljni kamen v iznosu 10.000 Din, ki so ga darovali banški svetniki v Ljubljani.

Trije lepi uspehi so to, uspehi, ki se jih veseli vsa akademska mladina, in upamo, tudi vsi pošteni Slovenci, ki jim je pri srcu univerzitetna knjižnica. Nadejamo se, da država, ki ima tudi pri banovinskem proračunu zadnjo besedo, ne bo delala nobenih zaprek pri odobritvi postavke za univerzitetno knjižnico, saj denarni iznos 200.000 Din letno v 10 letih nikakor ne preobremenuje finančnega stanja naše banovine, zlasti če primerjamo prosvetni proračun savske banovine, ki je sprejela letos breme nad 5 in pol milijona Din za nove šolske zgradbe.

To je njena eminentno važna dolžnost. Zahvaljujemo se gg. slovenskim senatorjem za njih spomenico, ki so jo oddali v Beogradu na pristojnih mestih; potrebno bo mnogo spomenic in resolucij, da se že v letošnji državni proračun vstavi prvi obrok za zidanje knjižnice.

Prvi kamen na stavbišču univerzitetne knjižnice v Ljubljani ne sme prerasti mah in plevel!

Ob zaključku lista smo izvedeli, da odpotuje te dni v Beograd delegacija Akademske akcije za univerzitetno knjižnico. Upamo in želimo, da bi našla na pristojnih mestih pravo razumevanje.

Akademska menza je potrebna

Banovinski svetnik g. Stane Vidmar se je v banovinskem svetu toplo zavzel za ustanovitev Akademske menze. Predlagal je znesek Din 50.000 kot prispevek naše banovine, s svoje strani pa je obljubil vso pomoč v trgovskih in industrijskih krogih. Po časopisnih poročilih posnemamo, da je g. podban zavrnil predlog, češ, da ni stvarne potrebe, obstoječe menze da zadoščajo potrebam. Banovina odpomore s podporo nad 120 akademikom (200 do 600 Din) najbednejšim.

zakaj to je upor proti redu in državi, to je začetek revolucije!

Na drugi strani. Tajinstveni neznanec, ki se legitimira tu z imenom Kreuger tam Stavynski, je genijalno praznil državne blagajne, medtem ko je pravic diskretno miže stala poleg. V trenutku, ko ga je opazila druhal, ko je sodrga spoznala v elegantnih rokavicah tatinske prste, se je neznanec ustrelil; občudovanja vreden junak mora ostati tudi v smrti. Njegova smrt pa je samo navidezna, zakaj nadel si je le novo

ime. Lotil se bo nekje novih zlatih zalog, podkupil njih stražarje, dokler ga zopet ne prežene druhal.

Toda kdo pozna logiko sodrge. Kdo ve kdaj bo zahtevala tajinstvenega neznanca, da ga sama sodi, kdaj se ne bo več zadovoljila z vestjo o njegovi smrti.

Ali res ne vidite strahotne resnice za krinkami krvavega pustnega plesa, ali je res vaš pogled tako plitev?

Zgodovina koraka neizprosno naprej!

kruh po vsakokratni naklonjenosti odločujočih oseb. Mnogokrat je v ospredju vse drugo nego stvarna potreba in uvidevnost. Akademski menza pa mora nuditi prehrano vsakemu vpisanemu slušatelju naše univerze, ne glede na njegovo svetovnonazorsko opredeljenost ali politično pripadnost. V »Akademskem Glasu« je svoječasnno naglasil gosp. univ. prof. dr. Vidmar vso veliko kvarnost obstoječega pritiska na večino akademikov. Želimo, da njegovo mnenje nikakor ne ostane glas vpijočega v puščavi.

Pomislamo dalje: okoli 2000 slušateljev v Ljubljani se hrani večinoma po menzah, le malo število je oskrbljenih v krogu rodbine. Ogromna večina je vezana na menze, ki so v prvi vrsti ustvarjene za druge sloje, ki služijo in kateri lažje utrpe dnevno nekoliko dinarjev več. Vse menze v Ljubljani so za akademika predrage v sorazmerju z datjavami in kvaliteto hrane. Akademsko menzo si lahko mislim tako urejeno, da si študent postreže sam in se na ta način zmanjšajo režijski stroški. Večina menz je trgovsko baziranih, akademska menza pa bo nujno pasivna, vezana na javno podporo, ako naj izpolni namen: ob socialno primerni ceni (nekaj dinarjev dnevno) nuditi akademski mladini primerno hrano. Le v akademski menzi, ki bo uživala enodušno podporo vse naše javnosti, je možno ustreči dejanskemu položaju sodobnega visokošolca.

Radi tega toplo pozdravljamo predlog g. Staneta Vidmarja in zavračamo zmotno mnenje g. podbana, kateremu sicer nočemo očitati nenaklonjenosti akademskemu naraščanju. Le oni, kdor noče resnično notranje svobodnega akademskega naraščanja, nam bo odrekel upravičenost akademske menze. — Akademski mladina se noče več igrati liberalce in klerikalce, vse bolj važne naloge nas čakajo v življenju. In kakor se komično sliši na prvi pogled, ena pot do notranje svobodnosti našega akademika vodi preko akademske menze. Velika večina visokošolcev ve to, čeprav marsikateri vodilni mož tišči pred tem dejstvom glavo v pesek kakor noj. Akademski menza je ena rešitev, druga je vprašanje stanovanj in oblačil: o tem ob priložnosti še par besed. —a.

Si tacuisses . . .

Prejeli smo:

Parturiunt montes... je pač edino primeren naslov za izvajanja tov. Terseglava v prejšnjih dveh številkah »Akademskega Glasu«, ker se je iz njegovega grmenja res rodila miš. Gotovo je tov. Terseglav kdaj prebiral kako razpravo o avtoritetah, mogoče je celo sam prišel na podobne misli o tem, ker pa je zaman iskal priložnosti, je pograbil kar na slepo, da oznani svetu teorijo o zemeljskih avtoritetah. Ni naš namen, da na tem mestu polemiziramo.

Naša avtoriteta je Kristus in s tega stališča presojava vse druge avtoritete.

Strah ima velike oči! Tov. Terseglav je prvi uvidel nevarnost »v temo zavitega« sumljivega, novega gibanja, zato poziva akademike, da z združenimi močmi v kali zatro pohod anglosaškega imperijalizma na ljubljanski univerzi (sic!).

Tov. Terseglav se niti ne zaveda, v kakšno zadrego nas je spravil s svojim razvijanjem programa YMCA. Sedaj namreč ne vemo, ali naj sprejmemo načela, ki se jih drži 2 milijona Imkarjev, ali načela, ki jih je postavil tov. Terseglav.

Ymkarji.

Tovariši, zahtevajte po vseh kavarnah in javnih lokalih „AKADEMSKI GLAS“

Akademska YMCA

Kot informacijo tovarišem, ki se zanimajo za nepolitično, interkonfesionalno in mednarodno organizacijo YMCA, priobčujemo članek univ. prof. dr. K. Ozvalda iz l. 1922. (»Pedagoški zbornik«, XX. l. str. 68—70.)

Proponenti AY.

HRIŠĆANSKA ZAJEDNICA MLADIH LJUDI

(Donesek k socialni vzgoji zrelejše mladine.)

Pred nekaj meseci se je v mojem seminarju zglasil prijazen Anglež, imena se več ne spominjam, odvetnik po poklicu. Izrazil je željo, da bi smel vsaj nekoliko naših akademikov seznaniti z organizacijo YMCA (Young Mens Christian Association — krščanska zajednica mladih ljudi), ki da je sicer angleškega izvora, a je danes že razpredena preko več nego 30 držav tostran in onstran oceana. V prvem hipu sem osupnil, češ, angleški advokat pa apostol idealne misli — to se pač danes za neizprijeno uho glasi kakor pravljica iz devete dežele. Ko pa je mož sam od sebe dodal, da se mu zdi primernejše in lepše, oblikovati ljudi, nego pa kovati rumenjake, sem vseeno postal pozoren ter proti večeru povabil kakih 8—10 slušateljev in slušateljic, da čujemo, s kakšno blagovestjo prihaja med nas in še dalje na jug namenjeni daljni potnik.

Ostali smo dobro uro skupaj. Anglež je najprej referiral, a nato odgovarjal na vprašanja, ki smo mu jih stavili, in na pomisleke, ki jih je izražal zdaj ta zdaj oni izmed nas. A za tolmača je bil g. Gj. Aranjelović iz Beograda, tajnik tamkaj že ustanovljene »Hrišćanske zajednice mladih ljudi«. In na koncu smo idealnemu gostu rekli, da je »lepo«, kar nam je povedal, in se od njega prijazno poslovili, sicer pa šli in si menda vsi skupaj mislili, da bo tudi ta »zajednica« eden izmed tistih pedagoških melurčkov, ki jih razni osrečevalci človeštva obilo vzdudajo in ki se že ob prvih trdih konturah realnega življenja z docela nedolžnim pokičem razpočijo.

Toda nedavno tega dobim vabilo na »treću konferenciju (= prijateljski sestanek) Hrišćanske zajednice mladih ljudi u kraljevini SHS«, ki da se vrši v Beogradu od 18. do 20. sept. 1922. in kjer se tudi vzame v pretres »Projekat pravila Narodnog veza Hrišćanske zajednice mladih ljudi u kraljevini SHS«. S tem konkretnim vabilom in priloženim izčrpnim dnevnim redom za tri dni pa je tudi že bilo rečeno, da bi se tukaj neverni Tomaž biti dejalo, vtakniti glavo v vrečo. »Hrišćanska zajednica mladih ljudi« je vsaj v enem delu naše države postala že realen fakt in tisti, ki se resnično briga za vzgojo naroda (starši, učitelj, duhovnik, varstvena oblast...) nikar ne sme te zajednice na brzo roko odpravljati, češ, zopet kak nov larifari, temveč naj rajši vpraša, kaj da je v svojem jedru »Hrišćanska zajednica mladih ljudi« in kaj so njeni cilji.

In na to vprašanje nam osnutek »Pravil« v obeh prvih članih tako-le odgovarja:

1.

Hrišćanska zajednica mladih ljudi je družba ljudi, ki jih medsebojno veže vera v Spasitelja Krista in pa želja, da njegov nauk vzamejo na vodilno načelo v svojem življenju in delu, imajoč pri tem vedno na srcu blagor pa napredek našega naroda in vsega človeštva.

2.

Cilj zajednice je ta, pomagati ljudem, da bodo živeli po načelih Kristovega nauka,

in pa pospeševati njihov duhovno-moralni, intelektualni ter telesni napredek.

In da bi dosegla postavljeni cilj, razvršča Zajednica svoj delokrog tako, da skuša:

a) ustvariti take pogoje, ki ji omogočajo doseči njen cilj — z razvijanjem krščanske ljubezni do bližnjega, s snovanjem krožkov za proučevanje Svetega Pisma, z organiziranjem molitvenih sestankov, religioznih predavanj in propovedi;

b) ustanavljati in vzdrževati čitalnice, knjižnice, vzgojevalna predavanja itd.;

c) pospeševati telesni napredek s pomočjo predavanj, viteških iger, atletike, tabornarstva in prostem itd.;

d) najti prijetnih in udobnih stanovanj ali sob, organizirati javne zabavne krožke, glasbeno in drugih vrst skupno zabavo.

Pa poročete, da bi tukaj prikazani cilj »Hrišćanske zajednice mladih ljudi« bil prav čeden, ko bi ne bil tako, hm, do skrajnosti — reakcionarno fundiran. Vera, sv. pismo, molitev, religiozna predavanja... Kako neki se ti mračni rekviziti strinjajo z jasnim praporom naprednosti, ki ga pač moramo in hočemo visoko dvigati! No, vedno bolj se mi dozdeva, da se mi Slovenci, kakor marsičesa drugega, tako tudi prave naprednosti lahko gremo učiti k bratom Srbom. In ako je Hrišćanska zajednica mladih ljudi pri njih pravkar doživela nekak 3. občni zbor, je s tem pač izpričano, da je nje ideja tamkaj prav krepke kali pognala. In sicer z vsemi svojimi platmi, saj so na dnevnem redu poleg drugih bile tudi te točke: uhodna molitva u topčiderskoj crkvi, socialna kriza i hrišćanstvo, biblijska studija, život Isusa Hrista — javno predavanje sa projekcijama, završna večernja molitva u topčiderskoj crkvi.

A vrh tega bi si dovolil opozoriti na dejstvo, da je srbski pedagog in psiholog s svetovnim slovesom, Paja R. Radosavljević, profesor na njujorškem vseučilišču, l. 1912. obelodanil znamenito (in že delj časa razprodano) knjigo »Biblijska pedagogija« ter se z njo globoko priklonil »knjigi vseh knjig«, ki jo ameriški začetnik eksaktne pedagogike, Stanley Hall, imenuje — »a pedagogical masterpiece« (vzgojno remekdelo). In na nekem mestu Biblijske pedagogije čitamo globokoresnične besede, da — »vzgojevati kak narod in se ne ozirati na njegovo religijo, se pravi: zdraviti človeka in ne priznavati njegove bolezni«.

Zato pa bi utegnulo biti tako, da so idejni začetniki »Hrišćanske zajednice mladih ljudi« prav s tem lepo izkazali svojo naprednost, da so ji za nekaj duhovni temelj dali modrost iz tiste vse do danes največ čitane knjige — svetega pisma obeh zavez, zlasti še ob Kristusu orientirano modrost.

Iz uredništva

Tovariše, ki imajo veselje do dela in ki bi pomagali v uredništvu, vabimo, naj se oglasijo v našem novem lokalu.

Ali si poravnal naročnino!

... kaj je naredila iz njega Ljubljana s svojo gnilo slovensko jaro gospodo!

Iz Cankarjevih pisem.

Objavljamo končno še zadnje pismo iz korespondence Ivana Cankarja z g. S-cem. Objavljamo ga na zadnjem mestu, ker ga nedatiranega nismo mogli uvrstiti kronološko. Vendar to strokovnjaku ne bo težko. Morda na podlagi poslovne knjige g. S-ca, kjer smo našli pod rubriko: Ivan Cankar, poet, Dunaj, zapisane vsote, ki jih je prejemal Cankar. Preko vsega tega pa je zapisal S.: Ne bo nikoli kaj imel in naj se ne terja. — Pismo je zanimivo in ga prinašamo v celoti.

Veledenjeni gospod dotkor!

Zopet po poltretjem mesecu se oglasim pri Vas, ki ste me doslej podpirali brez očitkov in brez ozirov na moje dosedanje »nedostojno« življenje. Ako Vam je mogoče, pošljite mi tudi zdaj, pred prvim, če mogoče do nedelje, 20 fl. Gre mi težko posebno zdaj, ko nimam — v nežurnalistiškem času — nič plačanega dela. Jaz upam, da mi boste tudi zdaj po možnosti ustregli, dokler ne bo stvar pri kraju. Drugo leto bom dobival od tistih raznih »podpornih društev« redno podporo, tako da bom živel lahko kakor drugi študentje, brez tuje blagohotnosti.

Kar so mi očitali v »Narodu« zaradi Ketteja, ni resnica. Še več in še trše bi se dalo pisati! In bom tudi razjasnil natančno vso stvar v »Slovenski«. Škoda, da ni poznal Vas, ko je prišel prvič v Novo mesto, — z majhno podporo bi se ga bilo takrat dalo rešiti. Pokopali so ga klerikalci (tisti znani Eržen, ki je zdaj menda pri nunah). Dobil je zaradi neke pesmi na škofa (Missio) vsled denunciacije klerikalnih sošolcev slab red v nravnosti, denarja ni imel, da bi bil plačal šolnino, tako je izgubil eno leto, moral k vojakom ter si tam vsled najnižjih del, ki jih je moral opravljati, vsled srda in slabega življenja nakopal smrt. Ali še morda ne bi umrl, — toda

živel je kakor pes: — tisti »dobrotniki« so se ga šele spomnili, ko je ležal na smrtni postelji, par dni pred smrtjo!! — Povedal bom odkrito in z vsem temperamentom, kaj je bil Kette in kako se mora govoriti o njem. Aškerc nima pojma o njegovih vrednostih: majhen dokaz: nekoč smo poslali Kette-Župančič in jaz svoje pesmi skupaj pod eno kuverto in Aškerc je bil dolgo časa trdno uverjen, da je zložil pesmi samo eden pesnik ter se različno podpisal! Zdaj pa tako široko govori o »pesniških individualitetah«! Tako krasen pesnik, kot je bil Aškerc, — pa kaj je naredila iz njega Ljubljana s svojo gnilo slovensko jaro gospodo!! — Daleč sem zašel. —

Ako Vam je torej mogoče, spomnite se me še pred prvim!

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Cankar.

Čeprav ne prinaša pismo novih momentov, je vendar zanimivo, ker v njem Cankar zopet »z vsem temperamentom« podčrtuje relacije mlade literarne generacije — ki ji je pripadal tudi sam — do avtoritete Aškerc, ki se je predal pogubnemu vplivu »gnile jare gospode« in tako izgubil za literarno ustvarjanje prepotrebno moralno legitimacijo. Vendar to ni motilo nikogar. Aškerc je bil avtoriteta v zadevah peresa in zato merodajen. Domovina se mu je oddolžila s koščkom kruha.

Cankar tega ni bil upravičen zahtevati, zakaj bil je le »nadebuden mladenič«.

Njegovo poslanstvo je bilo v trpljenju, boju in božanskem ustvarjanju; in vse to je tako daleč — od kruha. (Konec.)

Pč.

Pridobivajte „Akademskemu glasu“ novih naročnikov!

Akcija naših študentk

Akcija za »Dom visokošk« prav lepo napreduje. Statistične pole, ki jih je razposlal pripravljajni odbor, prihajajo nazaj, izpolnjene z odgovori. Navajamo par odgovorov:

Neka medicinka piše: »Stanujem pri starših, toda drugo leto v letnem semestru bom morala v Zagreb in me bo zadela ista usoda, radi katere so prizadete študentke, ki imajo starše izven Ljubljane. Res je, da živim doma, toda vseeno me težko vzdržujejo. Mislim, da nisem edina, ki živim v težkem socialnem položaju, ampak, da je val današnje krize zajel že mnogo studentk; vztrajati pa moramo v borbi za obstanek... zato akcija za ustanovitev »Doma visokošk« v Ljubljani ne sme ostati brezplodna, ona mora roditi stoteran sad, ki naj ga bodo deležne naše revne študentke.«

Druga medicinka piše: »Zaenkrat ne bi potrebovala oskrbe v domu. Z ozirom na to, da je med kolegicami precej takih, ki si morajo z vsemi mogočimi sredstvi pomagati, da pridejo do hrane in stanovanja, sem pripravljena s prispevanjem primerne članarine pomagati k ureditvi te potrebne institucije.«

Podobno: »Odobravam to zamisel, ker bo bodočim novinkam, po materielnih razmerah meni podobnih, silno olajšan korak na univerzo...«

Ali niso to zadovoljni odgovori? Da bi bilo le mnogo takih!

E.

IZ FERIJALNEGA SAVEZA.

Mnogo tovarišev-ferijalcev že sprašuje, kdaj se bo začelo vpisovanje v Ferijalni savez, ki se je prejšnjega leta začelo že jeseni. Odbor 45. podružnice Ferijalnega saveza na ljubljanski univerzi sporoča zaradi tega vsem akademikom-ferijalcem, da se zaradi priprav za samostojno akademsko oblast v Ljubljani vpisovanje še ne more začeti. Pričelo pa se bo gotovo že marca meseca. —

Odbor 45. podružnice Ferijalnega saveza na univerzi Kralja Aleksandra I.

Joža Herfort:

Bori šume

Okna koč so gledala v noč. Tiha, jasna noč maja v junij se sklanjajočega. Okoli koč je stalo mogočno mračno borovje, katero je skoro vedno šumelo v rahlem vetru. To noč je mirovalo. Daleč doli v ravnini so trepetale lučce mesta, nemirno so podrtavale, kot je nemirno mesto samo. Mnogo večerov sem presedel v onem borovju, mnogo jutranjih zor sem tam pričakal. Mesto s svojimi lučcami, zdaj nedolžno trepetajočimi, zdaj zlokobno, zvodniško vabečimi, me je klicalo z neko tajno, neodoljivo silo. Vedno znova sem hodil na rob hriba, vedno znova sem sanjal o mestu, o onih ravnih ulicah, ki sečejo pravokotno druga drugo. Kako so se vzporejale te lučce, druga za drugo so se svetile, kot bi šle device za procesijo; spet druge so se vrstile, kot tajne svetilke v sobah, kjer vabijo žalostna dekleta. Take so bile lučce, tako je mesto.

Ona majska noč pa je bila zame težka, težka. Zagledal sem svojo dušo v tujem zrcalu, v zrcalu tuje žalosti in nesreče. Ono noč nisem bil sam v koči. Iz tujine se je vrnil prijatelj, zvesta, trpeča duša, pa me obiskal. Prav v takih trenutkih, v prazniških pustega življenja, si želim gorske samote, v gore sva šla. Kakor sva na večer tiho hodila po strmih bregih, vsak s svojo puško, tako nama je postala noč zgovorna, tako sva si v objemu noči povedala veliko, dejal bi preveč. Preveč, zakaj tudi srcu,

tudi spominom je postavljena meja in ko greš preko nje, ti je hudo, pa čeprav razgališ svojo dušo pred samim seboj.

Bled obraz mu je bil v medli luči še bledejši, upadle oči so gorele v čudnem ognju, v onem, ko je bil že marsikdaj usoden — njemu samemu. To ni bil ogenj mladih oči, to je bil ogenj njegovega trpljenja. Ta človek, ta moj prijatelj je izgubil samega sebe. Čemu, zakaj? Zato, ker mu je bilo prirojeno, da je oboževal to, kar je količkar ljubil.

Zaslutil sem takoj v začetku, kje jo je srečal, katera da je. Res, nisem se motil. Skoraj neopaženo mu je prirastla k srcu, ko je to opazila ona, je bilo že prepozno. Bilo ji je hudo, vendar je to skrito bolečino zakrivala lepota njunih duš, saj sta bila čudovito skladna, skoro vedno oba, eno in isto. Prav kot ju je usoda čudovito lepo zblížala, prav tako ju je kruto ločila, nasilno odtrgala enega od drugega.

Da, daleč od doma mu je križala pot žena. Žena — lepa? Da, lepa, skoraj prelepa, da bi mogel tisti, ki jo je srečal, rešiti blagor svoje duše. On pa je ljubil lepoto, zato je moral, ko je odšla iz njegovega življenja, pasti, pogrezniti se v črn prepad, iz katerega ni mogel več vstati.

Njena lepota je predstavljala zanj nekakšno popolnost, dragoceno popolnost. Toda, ona ni bila zanj, namenjena je bila drugemu, zato je moral pokopati upanje in staro vero, da bi se s tema dvignil iz

teme tega prepada, kamor se je pogreznil. Pahnila ga je tja misel, da so v življenju in naravi moči, močnejše od njegove ljubezni in njegove močne volje.

To je bila njegova povest. Tiho, skoro proti svoji volji sem ga vprašal, če je bila res tako lepa, češ, saj ljubezen vedno ustvarja lepoto.

»Človek božji,« je dejal, »včasih se mi je zdelo, da je prišla naravnost iz rok božjih. Ko sem bil najsrečnejši človek na svetu sem trdil, da so dali njenim licem barvo angeli, zlatordeč sijaj njenim rjavim lasem pa Bog sam. Ni je delala moja ljubezen lepe, ampak je bila v resnici krasna.

Dvem rožam sem jo primerjal, dvem rožam in to v eni sami noči, v poslednji noči. Poslej se nisva več videla. Poglej, prav tako kot danes se je maj sklanjal juniju v naročje, ko sva sedela v kavarni. Čisto navadna stvar. Imela je črn klobuk, s svilenim pisanim trakom. Ta trak sam je bil lep, tako, da bi ga smela nositi samo ona. Rahla blede rumena barva se je menjala s svetlo rožnato, mešana z oranžno in rdečo s temnimi črtami. Veš to so barve divjih orhidej. Prav tako bluzo je imela, pa črno krilo, katero se je tesno prilegalo njeni, malce sloki postavi. Dolge, črne jahalne rokavice so ji segale do polovice laktov, obraz ji je pa gorel. Gorel prijatelj, čuj, oči so ji žarele v čudnem soju, vse drugačnem kot je soj mladih oči. To je bil živ ogenj, ogenj oči, kateri me je pekel čedalje bolj, ki mi je bil pa obenem edina stvar na

Nekaj števil iz prejšnjih let

Nadaljujemo z objavljenjem statističnih podatkov o slušateljstvu ljubljanske univerze, in sicer iz študijskih let 1931/32 in leta 1932/33.

V zimskem semestru 1931/32 se je vpisalo 1891 slušatelj in slušateljice, od katerih je bilo 1856 rednih (1556 moških in 290 žensk) in 35 izrednih (20 moških in 15 žensk). Po fakultetah so se porazdelili takole (prva številka pomeni skupno število vseh vpisanih, druga moške, tretja ženske, četrta skupno število vseh izrednih):

filozofska 556 (331, 225, 20);
 medicinska 115 (95, 20, —);
 tehniška 574 (558, 16, 6);
 juridična 492 (448, 44, 4);
 teološka 154 (154, —, 5).

Po rojstnem kraju je bilo v tem semestru 1149 slušatelj iz Slovenije, 199 iz ostale Jugoslavije in 543 iz inozemstva.

Starost slušatelj je bila naslednja: do 20 let je bilo starih 282, od 20 do 25 let 1211, od 25 do 30 270, od 30 do 35 let 71 in nad 35 let 58.

*

V letnem semestru 1931/32 se je vpisalo na ljubljansko univerzo 1745 slušatelj in slušateljice: bilo je od teh 1726 rednih (1470 moških in 256 žensk) in 19 izrednih (14 moških in 5 žensk). Po fakultetah je bila slika sledeča:

filozofska 504 (309, 195, 9);
 medicinska 89 (74, 15, —);
 tehniška 537 (524, 13, 3);
 juridična 462 (424, 38, 2);
 teološka 153 (148, —, 5).

V tem semestru je bilo po rojstnem kraju 1479 iz Slovenije, 175 iz drugih pokrajin države, 91 pa iz inozemstva.

Starostna slika je bila naslednja: do 20 let je bilo starih 76, od 20 do 25 let 1304, od

25 do 30 let 232, od 30 do 35 let 96, nad 35 let starih pa je bilo 37.

*

V zimskem semestru 1932/33 je bilo na naši univerzi 1791 slušatelj in slušateljice, od teh je bilo 1782 rednih (1494 moških in 288 žensk) in 9 izrednih moških slušatelj. Na fakultetah je bila sledeča slika:

filozofska 430 (236, 194, —);
 juridična 552 (502, 40, 4);
 medicinska 147 (118, 29, —);
 tehniška 498 (483, 15, 2);
 teološka 164 (164, —, 3).

1520 slušatelj je bilo v tem semestru rodno iz Slovenije, 150 iz ostale države, 112 pa iz inozemstva.

Po starosti je bilo do 20 let 301 slušatelj, od 20 do 25 let 1134, od 25 do 30 let 277, od 30 do 35 let 62, nad 35 let pa 17.

*

V letnem semestru 1932/33 je bilo vpisanih 1610 slušatelj in slušateljice, od katerih sta bila samo 2 izredna. Moških je bilo 1365, žensk pa 245. Po fakultetah so se razdelili takole:

filozofska 360 (193, 167, —);
 juridična 519 (477, 42, —);
 medicinska 116 (93, 23, —);
 tehniška 466 (453, 13, —);
 teološka 149 (149, —, 2).

Po rojstnem kraju je bilo 1355 slušatelj iz Slovenije, 155 iz drugih delov Jugoslavije in 100 inozemcev.

Starost slušatelj je bila sledeča: do 20 let je bilo starih 289, od 20 do 25 let 1079, od 25 do 30 let 167, od 30 do 35 let 50, nad 35 let pa 25.

*

Statistični podatki za tekoči semester še niso dokončno izdelani; objavili jih bomo, ko bodo dovršeni.

Notice

Diplomiran je bil na biološki skupini filozofske fakultete Rome Francè iz Šmarja na Dolenjskem. Čestitamo.

Diplomirali so na juridični fakulteti Sever Igor, Šifrer Anton in Lampret I. Čestitamo!

Pravnozgodovinski pravni izpiti se nadaljujejo. Ker na univerzi čistijo peči centralne kurjave, se vrši del izpitov na bano-vini; druga dopoldanska komisija pa posluje v matematičnem seminarju. Do četrta opoldan je napravilo izpit 54 kandidatov, 22 pa je bilo reprobiranih. Poleg onih, katerih imena smo objavili v zadnji številki, so napravili izpit še naslednji: Hötzl Anton, Mulej Zoran, Figar Alojzij, Miklič Radoslav, **Fischinger Josip, Petriček Viljem, Jenko Valentina** (slednji trije so napravili izpit z odliko iz vseh štirih predmetov), Koršič Mirko, Špicar Bojan, Picek Jurij, Fink Marjan, Binter Smiljan, Otrin Rajko, Marks Ernest, Rus Roman, Vrhovec Alojzij, Pleterski Božo, Sovinc Josip, Trost Miroslav, Berden, Ludvik, Brunet Milko, Siegmund Ferdinand, Jenko Franc, Erjavec Janez, Meznarič Matija, Sket Stanko, Pirš Josip, Grigorovič-Barski Konstantin, Žargi Demetrij, Pavlič Marjan, Skala Hugo, Rozman Vilko, Zupanc Rajko.

Na rednem občnem zboru **Ekskurzijskega fonda kemikov** je bil izvoljen sledeči odbor: častni predsednik: red. univ. prof. dr. Maks Samec; poslovodeči podpred.: Nagy Viktor; tajnik I.: Modic Leon; tajnik II.: Dermelj Mirko; blagajnik I.: red. univ. prof. dr. Rebek Marius; blagajnik II.: Marinko Janez; odborniki: red. univ. prof. dr. Salvislav Jenčič, docent dr. ing. Ladislav Guzelj, Majcen Slavko, Strojnik France; revizorji: doc. dr. ing. Janko Kavčič, doc. dr. ing. Richard Klemen, Modic Roman.

Dvema tovarišema nudimo primeren zasluzek v upravi. Zglasiti se je v našem lokalu.

svetu, kjer sem se zgubil, kjer se mi je vendarle umiril večni vihar duše in srca. Lice je sijalo v rahli rožni barvi, tako nežni, kot je samo barva komaj razcvetele magnolije ali lokvanja. Da, kot lokvanj je bila ono noč, lokvanju, čudežu rož je bila tedaj enaka, ne podobna.

Njena majhna, drobna usta so zdaj šepetala, zdaj jasno govorila. Kot nalašč je bila glazba oni večer zdaj mehko otožna, melanholično sentimentalna, pa spet divja, ognjena. Prav tako se je spreminjala ona. Divji orhideji podobna, spet čez hip nedolžnemu lokvanju enaka.

Potem sva šla na izprehod, moker tlak se je svetil v soju cestnih cvetilk, tiho se je oklenila moje roke in šla sva.

Ko sva se poslovila, mi je s solzo v očeh dejala, da ni za me, da se morava ločiti za vedno. Ona je pripadala drugemu. V silni bolesti sem samo široko odprl oči, pa jo gledal, prav tako, kot gleda drobna ptica grozno naočarko, katera stoji pred njo, ko vidi, da ni za njo nobenega izhoda več. V hipu me je objela in vroče poljubila, pa mi vsa žalostna podala roko. Stisnil sem ji krepko roko, tisto belo desnico, druga se je skrivala v jahalni rokavici. Skozi stisnjene zobe sem s težavo dejal: Zbogom.

To lepo dekle mi je zaprlo vrt ljubezni, zaprlo mi ga je s poljubom.

Pod jutro sem prišel domov. Srce mi je bilo prazno, v glavi se mi je skoro vrtelo. Če bi bilo to pred leti, bi se skoraj gotovo

jokal. Zdaj pa so mi polzele po licu, mesto solza le deževne kaplje. Na licu morda res ni bilo solza, zato pa se mi je trgala duša.

Obmolnil je. Nisem mogel niti smel motiti molka. Njegov pogled je postal prazen, vem, šel je v galerijo spominov; tam je bil pred njeno sliko, pred divjo orhidejo in pred lokvanjem.

Čez dolgo časa je tiho dejal, prav kot sam zase: »To je ta moja zgodba, tako me je pahnila ta čudovita ženska, lepega telesa in še lepše duše od sebe proč in je bila moja mogočna ljubezen in močna volja strta, pohojena kot cvet, ki ga prešeren pijan gost vrže v blato.«

Poslej nisva več govorila o tej ženski, katera je bila res čudovito lepa, ni hotel sam začeti tega pogovora, še veliko manj jaz. Zakaj vsakdo izmed nas ima spomine, ob katerih si trga dušo, spomine, kateri so, če jih obujaš, kot rana če grebeš po njej.

Spet sva se razšla, poslej se še nisva videla. Vem, da mu bo hudo, če bo zvedel, da sem onečastil njegov spomin, pa saj je meni samemu ob tem spominu hujše kot njemu. Tudi jaz bi lahko razkril svojo dušo, tudi jaz bi lahko odgrnil zastore raz galerije slik mojih spominov.

No, tega ne bom storil. Saj mi vselej duša krikne, ko iztrgam iz nje lep spomin in ga vržem od sebe proč, ko ga zaupam mrtvi črki in živim ustnam vsakogar.

Mnogokrat sem se skušal vživeti v dušo tega dekleta, te divje orhideje ali belega nedolžnega lokvanja, kakor hočete. Kako

bi se vživel v to dušo? Lahko, saj jo poznam bolje, mnogo bolje, kot oni, ki mi je o njej pravil. Kaj bi vam to razkrival, vam je prav vseeno, mene pa zato boli bolj kot si vi mislite. Samo mene? Ne, nikogar ne. Tudi njo. Nikdar je ni prav doumel oni, ki ji je dejal, da je taka, kakršno je videl. Včasih, ko ona tega ni hotela, niti slutila, sem pogledal v njeno dušo in se skoro zgrozil. Koliko žalostnih spominov je imela ta prebela dekliška duša, koliko skritih solza je hranilo njeno srce.

Hudo je bilo mojemu žalostnemu prijatelju, ko mu je dejala poslednjič zbogom, ko je zapečatila vso preteklost s poljubom in z njim pretrgala rdečo nit, katera je vezala preteklost s prihodnostjo, ko je s trdo, kruto silo uničila v sebi vse tiste lepe stvari, katere je ustvaril on. Koliko je uničila tudi v njem! Da, to je usoda ženskega srca, tega pa moški ne razumemo.

*

Pod noč, ko zagore v mestu lučce in zavzvi Zdravo Marijo, se spomnim na ta mlada, dobra človeka. Včasih mi je hudo, žal mi ju je. Kako lepa sta bila, kako lepi odnosi so bili med njima, pa usoda ju je kruto ločila. Morda je prav tako, morda je zanju bolje. Vem, srce kriči, srce hoče svoje; pa tudi to se umiri, tudi ta vihar se poleže, le včasih se spet vzbudi v duši pri-tajeno šepetanje spominov, prav tako se mi zdi tedaj, kot bi bori zašumeli v večerni sapi tam daleč v gorah.